

**Szemponatok Románia regionális és területi-közigazgatási
újrafelosztásához**

- Tervezet -

Szemponatok Románia regionális és területi-közigazgatási újrafelosztásához

Preambulum

A 21 század Romániájában tapasztalható társadalmi-gazdasági problémák a területszerkezetre vonatkozó korábbi, rossz politikai döntésekkel is összefüggnek. Nehéz olyan területi-közigazgatási reformot példaként felhozni az ország I. Világháború utáni történelméből, amikor az ország területi szerkezete kedvezően hatott volna a fejlődésre, a belső energiák kihasználására. Általában azok a kezdeményezések mutatkoztak sikeresebbnek, amikor a korábbi behemót területi egységeket kisebb, „ember- és polgárközelibb” térstruktúrák váltották fel.

A hamarosan megalakuló Román Kormány történelmi jelentőségű döntés előtt áll, amely akár több évtizedre meghatározhatja az ország fejlődésének pályáját, a romániai állampolgárok életét. Éppen ezért követeljük, hogy az ország területi-közigazgatási újrafelosztásának kérdését, felelősen, az önműs politikai szándékokat félre téve, a kérdés társadalmi súlyához mérten, demokratikus elvek mentén kezelje a politikai hatalom.

I. Megkerülhetetlen történelmi tapasztalatok

A történelmi tapasztalatok, valamint a posztszocialista Közép-kelet európai térségben sikeresen végrehajtott területi adminisztratív reformok tanulságai alapján Románia közigazgatási és regionális átszervezése során nem tekinthetünk el a következőktől:

- Az a közigazgatási architektúra és regionális szerkezet lehet csak sikeres, amelyekkel az emberek azonosulni tudnak, amely nem tagadja a térségek történelmi és kulturális hagyatékát, hanem éppen ezekre épít.
- Az a közigazgatási architektúra és regionális szerkezet lehet csak sikeres, amely követi az ország társadalmi-gazdasági erővonalait, nem vág ketté szerves fejlődési egységeket és térkapcsolatokat.
- A közigazgatás területi szerkezetének és régióknak összhangban kell lennie az emberek és közösségek térfelfogásával, térigényével és térhasználati szokásaival.
- Az az architektúra sikeres, amely a funkcionális kapcsolatokra is épít, amely a városok (ideértve a kis és közepes városokat) és vonzáskörzeteik figyelembevételével osztja meg a funkciókat.

- A területi szinteknek komplementárisnak és nem egymással versengőnek kell lenniük, jól meghatározott társadalmi-gazdasági funkcióval és ehhez rendelt politikai és fejlesztéspolitikai kompetenciákkal.
- A térstruktúrának lehetővé kell tennie az államigazgatási, területfejlesztési és közszolgáltatási feladatok költséghatékony, ugyanakkor mindenki számára könnyen elérhető szervezését.
- A kisebb egységméretre alapozó államigazgatási és regionális struktúrák rendszerint sikereesebbek a nagyobb egységméretű szerkezeteknél.
- Az a berendezkedés sikeres ahol a szubszidiaritás és a demokratikusság elve a rendszer összes szintjén érvényesülni tud, és amely teret ad a tényleges hatalmi és pénzügyi decentralizációnak.

II. A területi-közigazgatási átszervezés elvi alapjai:

- **Demokratikusság elve:** Ez egyrészt vonatkozik arra, hogy bármilyen új közigazgatási szerkezet kialakításakor a lakosság véleményét, akaratát kötelező módon figyelembe kell venni. Másrészt pedig bármilyen új közigazgatási struktúrában biztosítani kell a régió lakosságának képviseletét.

A jelenlegi regionális felosztás a lakosság véleményének teljes mellőzésével született meg, semmiféle szakmai-társadalmi párbeszédre nem került sor (amíg például Lengyel országban többéves konzultáció előzte meg a régiók létrehozását). A társadalmi párbeszéd hiányának direkt következménye a jelenlegi rossz regionális szerkezet.

A demokratikusság elvét az ország adminisztratív átszervezésében két egyszerű szabály bevezetésével lehet elérni:

1. A régiók kijelölése során lehetővé kell tenni, hogy a helyi- és megyei tanácsok vélemény-nyilvánító népszavazásokat kezdeményezzenek a létrehozandó régió vonatkozásában;
2. A régiók kijelölése után lehetővé kell tenni, hogy az egyes települések helyi népszavazás útján egy határos szomszédos régióhoz csatlakozhassanak.

- **Szubszidiaritás elve:** Az elv értelmében a döntési jogköröket, a közigazgatási és egyéb funkciókat, kompetenciákat a lehető legalacsonyabb szinten kell megszervezni. Jelen esetben ez azt jelenti, hogy a középszintű (regionális) funkciók megszervezését a központi feladatok (részleges) átvállalása mellett kell végrehajtani.
- **Decentralizáció elve:** A szubszidiaritás elvével összhangban a tervezett területi-adminisztratív átszervezésnek azt kell szorgalmaznia, hogy a funkciók a helyi közösségekhez

lehetőség szerint minél közelebb kerüljenek a feladatok. Ugyanakkor nem csupán az államigazgatás szintjei közötti feladatmegosztás iránya és logikája fontos ebben a tekintetben, hanem az is, hogy a helyi közösség életében mélyen implikálódott és jól működő társadalmi intézmények (pl. egyház, civil szervezetek) is vegyenek részt a kötelező állami feladatok ellátásában.

III. A régióátszervezés, mint a területi közigazgatás reform része

A régióátszervezés kérdését nem választhatjuk le a területi közigazgatás reformjáról, a fejlesztési régiók átrajzolását a közigazgatási reformmal egyidejűleg kell végrehajtani. A fejlesztési régióknak a tervezési-statisztikai funkciók megtartása mellett jól meghatározott közigazgatási (és döntéshozási) szerepköröket szükséges biztosítani, amely az állami apparátus polgárközelibb működését biztosítja.

Egymást kell erősítenie tehát a közigazgatási és regionális reformoknak, ezért egymást fedő, egymásra épülő, nem pedig párhuzamos struktúrák létrehozását szorgalmazzuk. A régióközpontok és azok hátországainak lehetőség szerint azonosak kell legyenek a közigazgatási központok és az általuk kiszolgált területek határaival. Csak így jöhetnek létre gazdasági, társadalmi és politikai értelemben is működőképesebb területi egységek az országban.

Nem lehet ugyanakkor a területi-közigazgatás modernizációjáról beszélni, úgy, hogy közben a 45 évvel korábbi szocialista reform fogalmait használjuk és az akkori kategóriákban gondolkodunk. Új megközelítésre, a romániai sajátosságokra figyelő, modern európai érvelésre van szükség az ország területi átszervezése kapcsán.

A területi közigazgatás reformjának mindhárom szintet (mikro-, mezo- és makroszint) kell érintenie, de ez nem azt jelenti, hogy a működő szervezeteket is kötelezően szét kell venni. A reformnak olyan strukturális változásokat kell eredményeznie, amely az előbb vázolt történelmi tapasztalatokra oly módon épít, hogy közben továbbérteti a hasznosnak bizonyult, stabilitást megtestesítő közigazgatás-szervezési elemeket.

1. A helyi (községi) szint problémái

Javasoljuk a 20.000-50.000 lakossal rendelkező (LAU 1), kis és közepes városok köré szerveződő kistérségek létrehozását, ahol bizonyos közzolgáltatási és államigazgatási feladatokat hatékonyabban meg lehet szervezni, pl. (iskolák működtetése, egészségügyi szolgáltatások, bizonyos kommunális szolgáltatások, középiskolák, művelődési intézmények fenntartása, építkezési engedélyeztetések, vállalkozások bejegyzése, stb.) mint községi szinten. Értelemszerűen a nagyvárosi térségek, metropolisz övezetekben más megközelítés szükséges.

A kistérségek a települések jogszabály által kötelezett együttműködéséből jönnek létre és ezek lennének ugyanakkor ezek lehetnek az államigazgatási feladatok (egyablakos kormányhivatalok) szervezésének alapszintjei is.

A minimum 1500 fővel rendelkező falvak esetében önálló választott testületek létrehozását javasoljuk, amelyek helyi szintű önkormányzati feladatokat látnak el.

2. A megyék bizonyították életképességüket

Természetesen a romániai megyékre is ráhúzható a szocialista konstrukció vádja (bár Erdélyben a vármegyéknek hagyománya van), ezzel együtt azt gondoljuk jelenleg a megyék Romániai leginkább működőképes közigazgatási egységei. Ez a NUTS III szintű területi egység a rendszerváltás után is bebizonyította létjogosultságát, kisebb reformokkal a jövőben is hatékony területi-közigazgatási szintként funkcionálhat megteremtve a helyi és állami szintek közötti kapcsolatot. A megyék nemcsak adminisztratív kapacitásukat bizonyították, de azt is, hogy a központi hatalom dekoncentrált feladatköreit sokkal hatékonyabban képesek ellátni (korházak működtetése, vidékfejlesztés, kulturális feladatok, stb.) Nem feledkezhetünk meg arról, sem, hogy a megyék tudták betölteni azt a funkciót, amire a régiók képtelenek voltak: ráfigyelni és mérsékelni a növekvő (különösen város-vidék között tapasztalható) területi különbségeket. A megyék sikere mögött természetesen fellelhető a lakosság már említett térbeli-társadalmi azonosulásának képessége is.

Mindezek arra hívják fel a figyelmet, hogy a régiók közigazgatási kompetenciáinak gyarapítását nem a megyei jogosítványok csorbításával kell elérni, hanem sokkal inkább a minisztériumi feladatok decentralizálásával. Sőt, mindez a jelenlegi megyei szerkezet alkotmányos garanciák alapján történő konszolidálásának fontosságára hívja fel a figyelmet.

Ezzel párhuzamosan el kell azon gondolkodni, hogy szükség van-e egy párhuzamos megyei szintű intézményrendszerre (prefekturák), amennyiben az előbb említett kormányhivatalok kistérségi szinten kiépülnek.

3. A régiók újrafelosztásának szükségessége

Egybehangzó szakmai kritikák szerint az ország jelenlegi regionális berendezkedése sem a regionális fejlesztésnek sem pedig a területi kohézióknak nem kedvezett. Elég volt egy tervezési ciklus ahhoz, hogy minden kétség nélkül kijelenthessük: a rendszer megbukott, javításra szorul.

A. Fejlesztéspolitikai kritikák:

- Végrehajtási és költségvetési jogkörök hiányában a regionális tervdokumentumok nem tudtak a régiófejlesztés eszközeivé válni. A jelenlegi regionális szerkezet - miután saját, jogszabályokban (151/1998-as, illetve 315/2004-es törvényekben) foglalt céljait képtelen volt beteljesíteni - hitelvesztetté vált nemcsak Európa, de az ország lakossága szemében is.
- A regionális szerkezet gazdag és szegény megyék összefércelésével elfedte a valós területi különbségeket, így gyakorlatilag a beavatkozások megfelelő helyre történő irányítása és azok területi hatásainak érvényesülése lehetetlenült el,
- A regionális szerkezet kontra produktív versenyhelyzetet szült, amely a kedvezőtlenebb startfeltételekkel (tőkeerő, lobbyerő, stb.) induló térségektől további erőforrásokat vont el a gazdagabb térségek javára,

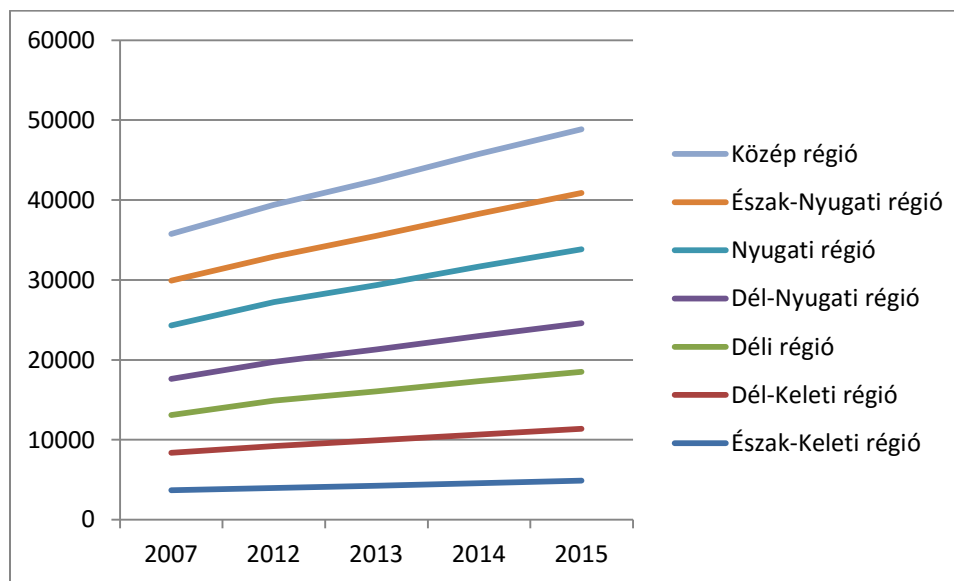
B. Gazdaságfejlesztési kritikák:

- Az aktuális regionális felosztás képtelen volt dinamizálni a belső gazdasági folyamatokat, a belső erőforrások hatékony kiaknázását.
- A regionális szerkezet semmiféle hozzáadott értéket nem termelt a régióban élő és tevékenykedő emberek és gazdasági szereplők számára.
- A rossz szerkezet miatt nem érvényesülhettek egyes térségek gazdasági sajátosságai, a struktúra nem támogatta a gazdasági sűrűsödések létrejöttét.
- A rossz regionális szerkezet nem volt hatással a régió belüli gazdasági kooperációk elmélyítésére, a versenyképességet növelő, új belső hálózatok kialakulására.

C. A területi kohézió szempontjából megfogalmazható kritikák:

- A hivatalos adatok szerint a régiók gazdasági teljesítménye közötti különbség mutatója 2008 és 2012 mintegy 36%-al növekedett (a főváros nélkül számolt GDP), és a hivatalos előrejelzések alapján ez 2015-ig, ez akár 66%-al is emelkedhet (*Lásd: Országos Előrejelzési Bizottság jelentése: Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în Profil Teritorial până în 2015*).

1. **Ábra:** A régiók közötti fejlettségi szakadék alakulása (A főváros nélkül) 2007-2013

- A lakosság jövedelme tekintetében fokozódtak a különbségek, 2008-ban például a bruttó átlagbérekben számolt átlagos különbség a régiók esetében (Bukarest nélkül) 62 lej volt, ma már ez a különbség közel 100 lej. A legnagyobb és a legkisebb nettó átlagbér közötti különbség mára több mint 600 lejre emelkedett a megyék között (*Lásd az INS legfrissebb adatait*).
- A jelenlegi szerkezet a tényleges, alulról szerveződő regionális partnerségek létrejötte helyett megyék közötti érdeellentéteket, város és város közötti, valamint város-vidék szembenállást szült.
- Összességében nem járult hozzá Románia kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődéséhez és a területi előnyök optimális kihasználásához (*Lásd: Zöld könyv a területi kohézióról - Előnyt kovácsolni a területi sokféleségből {SEC(2008) 2550}*).

D. Kulturális alapon megfogalmazható kritikák:

- A regionális szerkezet nem építkezett a történelmi hagyományokra, mentálisan és kulturálisan igencsak elkülönülő közösségeket vett egy kalap alá,
- Ezáltal a berendezkedés az életképes regionális közösségek kiformalódása ellen „dolgozott”, mivel a régiók szereplői képtelenek voltak a jelenlegi struktúrával azonosulni.

E. Módszertani kritikák:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1059/2003/EK RENDELET 3 cikk, 2 bekezdése értelmében: *Annak érdekében, hogy megállapítsák a vonatkozó NUTS szintet, amelybe egy*

tagállam közigazgatási egységeinek adott osztályát be kell sorolni, a közigazgatási egységek ezen osztálya átlagos méretének a következő népesség-küszöbértékeken belül kell lennie:

Szint	Legalább	Legfeljebb
NUTS 1	3 millió	7 millió
NUTS 2	800 000	3 millió
NUTS 3	150 000	800 000

A legújabb népszámlálási adatok alapján az Észak-Kelet régió lakossága még mindig meghaladja a NUTS rendszerben megállapított felső értékhatárt, ez **3.148.577 fő**.

IV. JAVASLAT:

Egy olyan regionális konfiguráció kialakítását javasoljuk, amely levonva az eddigi román regionalizáció kudarcának tanulságait, valamint felhasználva más közép Európai ország (különösen Lengyelország) tapasztalatait, figyelembe veszi az Európai Unió módszertanát és ajánlásait (1059/2003/EK), miszerint a régióknak:

- **tükrözniük kell a gazdasági, társadalmi, történelmi, kulturális, földrajzi vagy környezeti körülményeket**
- **a népesség mérete tekintetében, homogénebbé kell tenniük a regionális szerkezetet.**

Kiindulópontként a már több alkalommal felszínre került történelmi tájegységek rehabilitálását javasoljuk egy újabb mesterséges területi konfiguráció kidolgozása és kényszerű elfogadtatása helyett (ez utóbbi újabb évtizedekre fékezne meg az ország modernizációját): Olténia, Munténia (esetleg külön Alduna), Dobrudzsa, Moldova (esetleg külön Észak Moldova és Dél Moldova), Bukovina, Partium, Bánság, Erdély (esetleg Észak és Dél Erdély felosztással), Székelyföld.

A romániai regionális tudomány képviselői egyetértenek abban, hogy ez bár távolról sem lenne tökéletes struktúra, aránytalanságokat is tartalmazna, mégis azt a szerkezetet testesítené meg, amely a leginkább megfelel a régió feltételrendszerének (mentális, kulturális, közlekedésföldrajzi, térkapcsolati, gazdasági, stb. szempontok), különösen, hogy az ország e térségei jelenleg is gazdag „tartalommal” bírnak, nem csupán üres keretek.

Azt tapasztaltuk, hogy az unitárius román állam mindezidáig a történelmi régiókban látta léte legnagyobb fenyegetettségét. A főváros régiófébiája miatt nem volt ezidáig kellő politikai akarat a tényleges regionalizációra és ebbe a történelmi tényeknek és tapasztalatoknak nagy szerepe volt. Úgy látjuk, hogy a szerves működésű korábbi történelmi tájegységek és régiók rehabilitációjának gondolatától ma már nem rázza ki a hideg a politikai hatalmat. A regionalizmussal szemben tanúsított ez a fajta magatartás azért is volt érthetetlen, mert egy konszolidált nemzetállam nem fél a mezoszint megerősödésétől, amire számos európai (sőt kelet-közép európai) példa a bizonyíték. Ebben az összefüggésben mindenképp üdvözlendő az új politikai hatalom elszántsága a korábbi regionális és közigazgatási hibák korrekciójára vonatkozóan.

IV.1. A Központi Régió újrafelosztásának Székelyföld számára elfogadható forgatókönyvei:

A. verzió: Maros, Hargita és Kovászna megyék alkotnak egy régiót

Régióközpont: Marosvásárhely

Legfontosabb érvek a Maros, Hargita és Kovászna struktúra mellett:

- a régión belül számottevő a területi kohézió mértéke
- kulturális és gazdasági értelemben (azonos GDP/fő, azonos gazdasági kultúra) homogén térségről van szó
- élő belső gazdasági kapcsolatok, amire lehet építkezni
- térszerkezeti kapcsolatok, jó közlekedési kapcsolatrendszer a megyék között
- létezik egy kooperációs tapasztalat és egy együttműködési hajlandóság a három megye között, függetlenül a regionális szereplők identitásától
- a régió turisztikai értelemben is funkcionális régióként működhetnek
- létezik egy regionális identitástudat, amelyre építeni lehet
- a szerkezet tökéletesen megfelel méret és népességi szempontból az EU előírásainak
- a régió funkcionálisan is működőképes, kiegyensúlyozott városhálózattal rendelkezik: regionális funkciókat ellátó központ, ahol Marosvásárhely, mint oktatási, egészségügyi, közlekedési és logisztikai központ jelenik meg, Segesvár, Régen, Ludas, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyószentmiklós, Maroshévíz, Kézdvásárhely térségi centrumok.
- Az EU követelmények (kiegyensúlyozott területi fejlődés igénye) és az országos városhálózat megkívánja Marosvásárhely regionális központtá való alakítását, ellenkező esetben hosszútávon növekedhet az urbanizációs vákuum az ország közepén, a regionális pólusok elsorvaszthatják Marosvásárhely funkcióit.

B. verzió: Maros, Beszterce, Hargita és Kovászna megyék alkotnak egy régiót

Régióközpont: Marosvásárhely

Legfontosabb érvek a Maros, Beszterce, Hargita és Kovászna struktúra mellett:

- létező megyei szintű kapcsolatok, közös programok amelyek régiós szintre emelhetőek
- kulturális és gazdasági értelemben (közel azonos gazdasági teljesítmény) viszonylag homogén térségről van szó, a régión belüli területi különbségek és az ebből adódó feszültségek mértéke nem jelentős.

- a régióközpont a régió geometriai (és közlekedési) középpontján helyezkedik el, ami fontos elérhetőségi szempont
- a Beszterce megye Kolozshoz csatolása erősíti a centrum-periféria viszonyokat, hosszabb távon pedig fejlettségi szintjéhez képest indokolatlan alacsony forrásokhoz juttatja a megyét
- a négy megyét szervesen összekapcsoló Európai út (E 578), viszonylag jó vasúti kapcsolatrendszer (400-as vasútvonal) a megyék között.
- a szerkezet tökéletesen megfelel méret és népességi szempontból az EU előírásainak
- van egy mentalitásbeli és kulturális közelség, amely támogatja a regionális törekvéseket
- a régió funkcionálisan is működőképes, kiegyensúlyozott városhálózattal rendelkező: regionális funkciókat ellátó központ, ahol Marosvásárhely, mint oktatási, egészségügyi, közlekedési és logisztikai központ jelenik meg, Besztercebánya, Segesvár, Régen, Ludas, Bethlen, Oláhszentgyörgy, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyószentmiklós, Maroshévíz, Kézdivásárhely térségi centrumok.
- Az EU követelmények (kiegyensúlyozott területi fejlődés igénye) és az országos városhálózat megkívánja Marosvásárhely regionális központtá való alakítását, ellenkező esetben hosszútávon növekedhet az urbanizációs vákuum az ország közepén, a regionális pólusok elorvaszthatják Marosvásárhely funkcióit.

C. verzió: Maros, Brassó, Hargita és Kovászna megyék alkotnak egy régiót

Régióközpont: Marosvásárhely

Legfontosabb érvek a Maros, Brassó, Hargita és Kovászna struktúra mellett:

- kétpólusú és területileg kiegyensúlyozottabb regionális szerkezet
- jó közlekedési összekapcsolása a megyéknek
- Élő történelmi kapcsolatok a megyék között
- Gazdag és változatos kulturális és természeti örökség
- Marosvásárhely adminisztrációs központként való kijelölése olyan új löketet adna a város fejlődésének, amilyenre Brassónak nincs szüksége
- Változatos és egymást kiszolgáló iparágak jelenléte a régióban
- Két egyetemi centrum és körük szerveződő innovációs potenciál
- a régió funkcionálisan is működőképes, kiegyensúlyozott városhálózattal rendelkező
- a szerkezet megfelel méret és népességi szempontból az EU előírásainak

- Az EU követelmények (kiegyensúlyozott területi fejlődés igénye) és az országos városhálózat megkívánja Marosvásárhely regionális központtá való alakítását, ellenkező esetben hosszútávon növekedhet az urbanizációs vákuum az ország közepén, a regionális pólusok elsorvaszthatják Marosvásárhely funkcióit

Kötelességünknek érezzük megjegyezni, hogy néhány komoly szakmai érv a Maros, Brassó, Hargita és Kovászna régió létrehozása ellen szól. Ezek a következők:

- Jelentős fejlettségbeli különbségek, amelyek az előrejelzések szerint tovább fokozódnak (Az Országos Előrejelzési Bizottság adatai szerint a GDP/fő tekintetében például a megyék szórás értéke 1036 Euro/főről, 1747 Euro/fő értékre növekedik) ami a munkatermelékenység (OEB: míg például Brassóban egy foglalkoztatottra folyó áron több, mint 175.000 lej fog jutni, addig Kovászna esetében ez az érték a magas munkanélküliségi ráta ellenére is csupán 132.000 lej körül alakul) és átlagbérek esetében is prognosztizálható.
- Növekednek a területi egyenlőtlenségek, amelyek belső szociális feszültség forrásává válhatnak és amely akár a falvak, kisebb városok elnéptelenedéséhez is vezethet
- A hátrányos helyzetben lévő területek (a régió mintegy 70%-a) Brassó megye kiugró teljesítménye miatt nem férnek hozzá megfelelő támogatási forrásokhoz.
- Jelentős kulturális és mentalitásbeli különbségek a régió lakói és gazdasági aktorai között
- Hátrányosan hathat a régió működésére a két nagyváros esetleges kontra produktív versengése

IV.2. Javaslat a többi erdélyi megye csoportosítására a (B. verzió esetén)

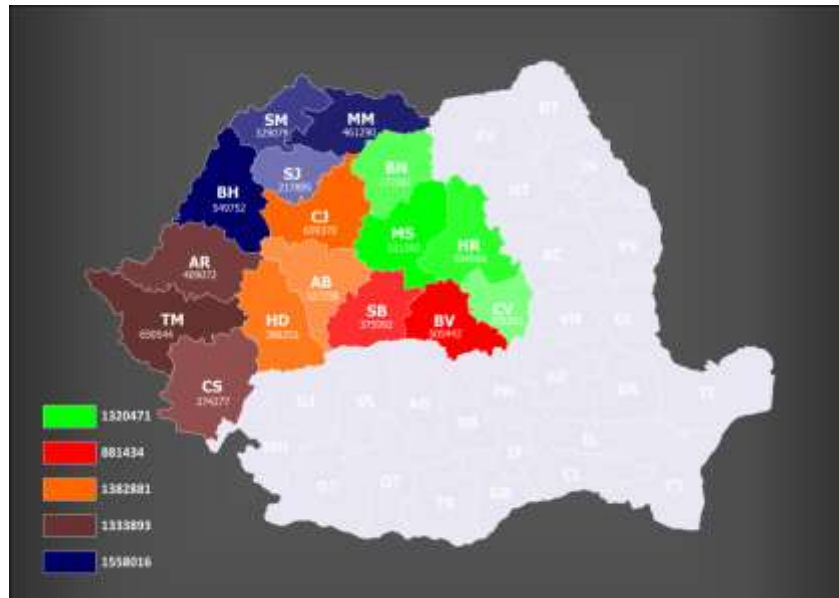
Amennyiben Hargita, Maros, Kovászna és Beszterce Megyék alkotnak egy közös régiót, úgy az erdélyi megyék a következő regionális szerkezetbe tömörülnek:

IV.2. 1. Erdélyi megyék csoportosítása: 5 erdélyi régió létrehozása

- **Régió 2.: Szeben és Brassó megyék alkotta régió:** A kompakt területi szerkezet, a hasonló gazdasági fejlettség, a szoros közlekedési kapcsolatok (Európai út és vasút), a mentalitásbeli és kulturális közelség mind a régió kialakítása mellett szólnak.
- **Régió 3.: Kolozs Fehér és Hunyad megyék alkotta régió:** A régió kialakítása mellett szól a közös erdélyi kultúrtérhez való tartozás, a történelmi sajátosságok és a vonzáskörzeti erővonalak (különösen kolozs-fehér megyék között).

- **Régió 4.: Krassó-Szörény, Temes, Arad:** a térséget ma erős gazdasági és közlekedési összekapcsolódás jellemzi, amely további alapot adhat egy fejlesztési régióként való működésre. Funkcionálisan a térség egy régióként működhet, Temesvár centrummal.
- **Régió 5.: Bihar, Szatmár, Szilágy és Máramaros megyék alkotta régió:** a régió megyéi egy történelmileg létező és működő konstrukció részei és ma is egy egységes kulturális térvonalait követi.

2. ábra.: A régiók népességszáma: 5 régiós változat

3. ábra.: A javasolt régiók legfontosabb társadalmi-gazdasági mutatói: 5 régiós változat

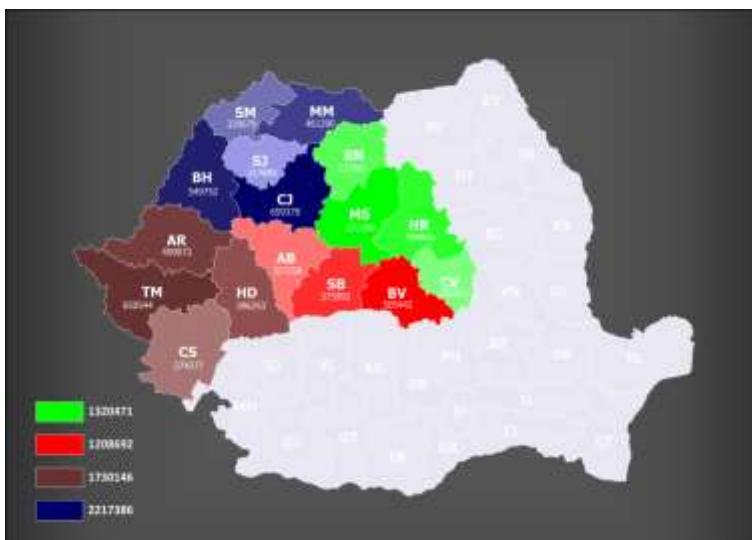
Régiók	Megyék	Népesség	GDP – 2011 (mil. lej)	Foglalkoztatottak (ezer fő)	Munkanélküliség (%)*	Nettóbérek (lej)**	GDP/fő (Euró)**
Régió 1.	MS, CV, HR, BN	1320471	31052,2	547,3	6,45	1262	5225,778
Régió 2.	SB, BV	881434	33275,3	396,2	4,65	1925	8389,183
Régió 3.	CJ, AB, HD	1382881	43821,8	652,6	5,66	1741	7041,949
Régió 4.	AR, TM, CS	1333893	48267,4	607,6	3,56	1419	8041,191
Régió 5.	MM, SM, SJ, BH	1558016	35835	697,8	4,8	1514	5111,201

* súlyozatlan átlag ** súlyozott átlag *** megyei értékből számolt, 4,5 Euró árfolyamon

IV.2. 1. Erdélyi megyék csoportosítása: 4 régió létrehozása

- **Régió 2.: Fehér, Szeben és Brassó megyék alkotta régió:** régió a fejlettségi mutató alapján homogén térség, szoros közlekedési és gazdasági kapcsolatokkal. Közös örökséget képez továbbá az épített örökség és a közös szász hagyomány is.
- **Régió 3.: Arad, Temes, Hunyad és Krassó-Szörény megyék alkotta régió:** bár ez a lehatárolás nem követi egy egységes kulturális vagy történelmi régió vonalait, a térséget ma olyan erős gazdasági-közlekedési összekapcsolódás jellemzi, amely további alapot adhat egy fejlesztési régióként való működésre. Példaként hozható Arad megye gravitálása Temesvár térségéhez. További érv, lehet hogy az átszervezés ezt a régiót (Nyugati régió) háborítatlanul hagyhatná.
- **Régió 4.: Bihar, Kolozs, Szatmár, Máramaros és Szilágy megyék alkotta régió:** a régió gyakorlatilag a jelenlegi Észak-Nyugati régió megyéit tartalmazza, a szegényebb és vidékies jellegű Beszterce kivételével.

4. ábra.: A régiók népességszáma: 4 régiós változat

5. ábra: A javasolt régiók legfontosabb társadalmi-gazdasági mutatói: 4 régiós változat

Régiók	Megyék	Népesség	GDP – 2011 (mil. lej)	Foglalkoztatottak (ezer fő)	Munkanélküliség (%)*	Nettóbérek (lej)**	GDP/fő (Euró)**
Régió 1.	MS, CV, HR, BN	1320471	31052,2	547,3	6,45	1262	5225,778
Régió 2.	AB, SB, BV	1208692	43469,3	553	5,6	1901	7991,982
Régió 3.	AR, TM, HD, CS	1730146	59456,3	785,1	4,1	1387	7636,645
Régió 4.	BH, CJ, SM, MM, SJ	2217386	58273,9	1016,1	4,58	1677	5840,1

* súlyozatlan átlag ** súlyozott átlag *** megyei értékből számolt, 4,5 Euró árfolyamon

IV.3. A régiók fejlesztéspolitikai és közigazgatási feladatairól és jogosítványairól

A fejlesztési források decentralizált (területi alapú) menedzsmentje sokkal hatékonyabb a központi irányítású menedzsmentnél. Ez tény, amely a jelenlegi tervezési ciklus abszorpciós mutatószámai alapján is egyértelmű bizonyítást nyert (elég összehasonlítani a POR és a többi központilag menedzselt ágazati program kiszereződött értékarányait, megvalósításait). **Éppen ezért, a decentralizáció elve alapján (és nem a megyék jogosítványait nyirbálva) kell a régiók jövőbeni közigazgatási és fejlesztéspolitikai szerepéről értekezni.** A fejlesztési források menedzsmentjén túl egy sor olyan társadalomfejlesztési és modernizációs feladat is beazonosítható, amelynek az optimális koordinációs és végrehajtási szintje a régió (ilyenek például a regionális fontosságú infrastruktúrafejlesztési kérdések, a repterek működtetése, a regionális egészségügyi centrumok, bizonyos értelemben az oktatásügy vagy a környezetfejlesztés, a katasztrófavédelem, stb.).

Javaslatunk szerint a régiók önálló önkormányzatisággal (a megyei, helyi önkormányzatok részéről delegált regionális tanács és elnöke döntéseket hozhat bizonyos regionális kérdésekben) és igazgatási apparátussal rendelkezének.

A régió elnök vonatkozásában a választási procedúrán szigorítani lehet és akár kétharmados, konszenzuskényszerítő megoldást beépíteni a rendszerbe. Pénzügyi és gazdaságirányítási kérdésekben egy, az alkotmányban rögzített autonómiával bírnának és bizonyos kérdésekről saját maguk döntenének (akár regionális népszavazások által).

A regionális tanácsok kialakítását illetően a közvetett választási eljárást tartjuk támogatandónak, mert a tanácsosok, polgármesterek vonatkozásában felülreprezentáltak vagyunk a politikai életben.

1. Ábra: A középrégió polgármestereinek és megye tanács elnökeinek politikai hovatartozás szerinti megoszlása

Megyék	PDL	USI	PNL	RMDSZ	PSD	Egyéb	Megye tanács elnök
Fehér	46	28	2	1	1	0	PSD
Brassó	18	5	20	4	10	1	USL
Kovászna		1		35	4	5	RMDSZ
Hargita	1	3	1	52	1	9	RMDSZ
Maros	2	45		38		17	USL
Szeben	21	39				4	USL
Összesen	88	121	23	130	16	36	

2. Ábra A középrégió megyei tanácsosainak politikai hovatartozás szerinti megoszlása

Megyék	PDL	USL	PNL	RMDSZ	PSD	PPDD	Egyéb
Hargita		3		20			7
Alba	15	14				3	3
Brasov	11	17		2		2	4
Covasna			2	18	3		7
Mures		13		13		2	8
Sibiu	7	13				3	12
Összesen	33	60	2	53	3	10	41

Összegezve:

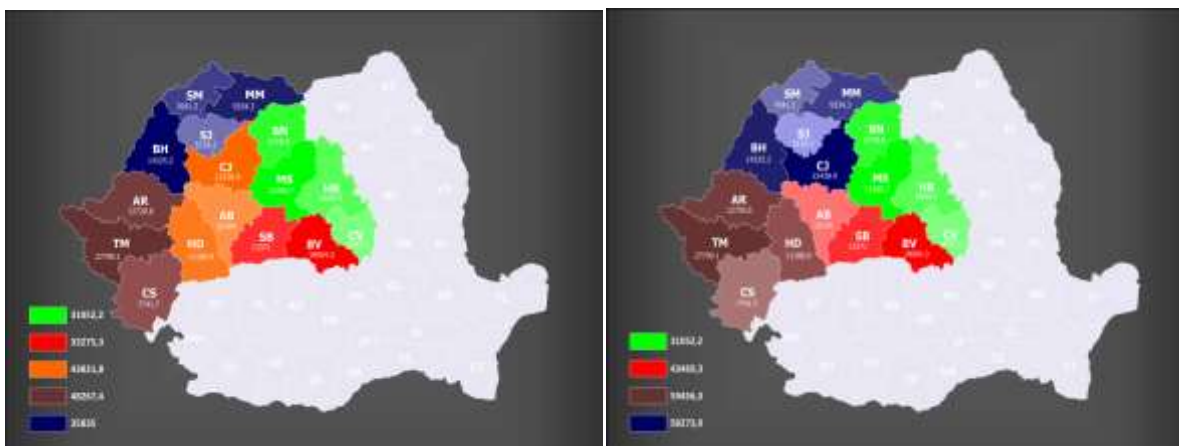
- Az ország közigazgatási és regionális reformja csakis egy széleskörű társadalmi és szakmai egyeztetés bázisán képzelhető el, ahol a kérdéssel kapcsolatban a lakosság is kinyilváníthatja véleményét.
- Az új közigazgatási és regionális szerkezet emberközeliségét, gazdaságossági és hatékonysági mutatóit alapos szakmai elemzésekkel - nem pedig felszínes politikai retorikával - alá kell támasztani.
- A vitában érdemes megjeleníteni a többi posztoszocialista közép-kelet európai állam reformjait, különös tekintettel a hasonló népességi és területi jellemzőkkel rendelkező országok tapasztalataira.
- Fontos, hogy az új területi szerkezet összhangban legyen a közösségek mentális és identitásbeli sajátosságaival és az EU módszertannak megfelelően a régiók a lehető leghomogénebb térségek legyenek.
- A kistérségnek kell az államigazgatás alapegységévé válnia, biztosítva ezáltal egy polgárok közeli állam megteremtését, az anakronisztikus községi intézmény helyett pedig lehetőséget kell adni a lokális energiák érvényesülésének.
- A megyét, mint működő területi közigazgatási szintet és mint fontos területfejlesztési funkciót ellátó intézményt tovább szükséges erősíteni, alkotmányos garanciákkal konszolidálni. A régiókat a szubszidiaritás és a decentralizáció elve alapján a központi feladatok egy részének átvállalásával kell létrehozni.
- A régiók kialakításakor tekintettel kell lenni a fejlettségbeli különbségekre és az EU módszertanára és, lehetőleg minél homogénebb régiókat kell kialakítani. A minden szegény

mellé egy gazdag megye rendelkezésének elve statisztikailag homogén régiókat eredményez, de nem oldja meg, csupán elkendőzi a valós problémát.

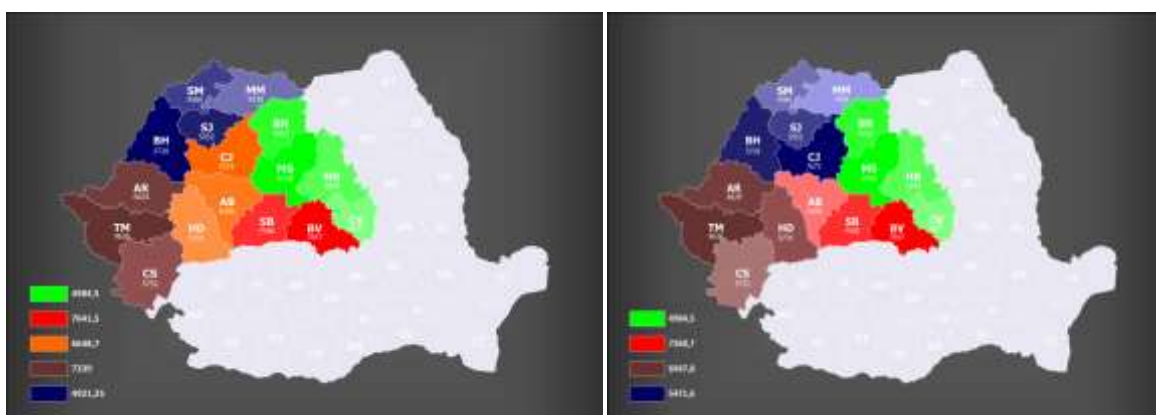
- Számunkra kedvezőbb a közvetett választási eljárás, mert a tanácsosok, polgármesterek vonatkozásában felülreprezentáltak vagyunk a politikai életben. Hozzánk hasonló helyzetben van a PSD is, ezért itt lehet érdekazonosság. Érdeklünkben az áll továbbá, hogy a polgármesterek és megyei tanácsosok legyenek tagjai a régiós tanács választó testületeknek.
- Ugyancsak fontos alapelv, hogy a három megye Székelyföldön, (illetve Partiumban) kerüljön egy régióba. Ennek akkor van politikai realitása ha négymegyés szerkezetben gondolkodunk. A Hargita, Kovászna és Maros megyéket érintő scenáriókat kellő szakmai alapossággal meg kell vizsgálni, de regionális léptéken túlmutató érdek Marosvásárhely régióközponti státusza.

Mellékletek

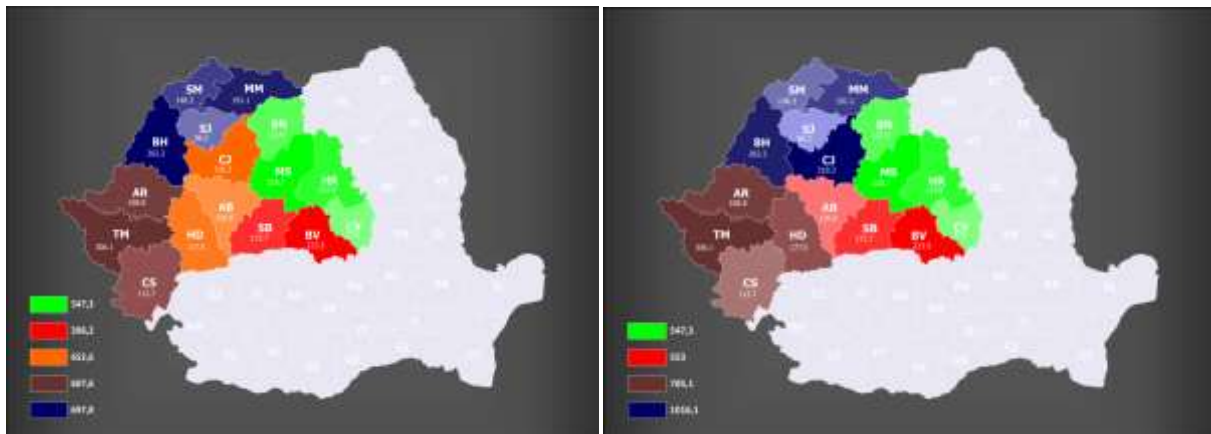
6. Ábra: Megyei és regionális GDP (millió lej, folyó áron) 2011

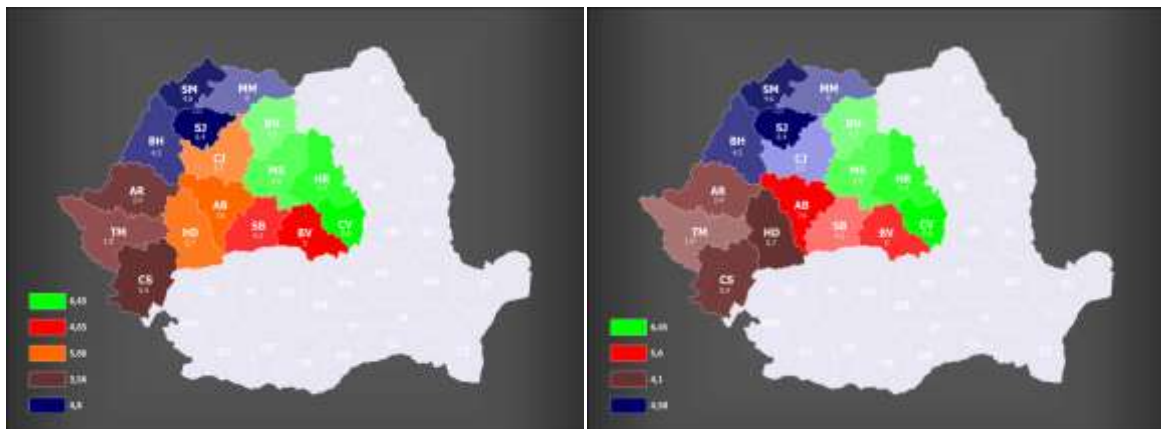
7. Ábra: GDP/fő euróban, 2011

8. Ábra: Foglalkoztatott népesség (ezer fő), 2011

9. ábra: Munkanélküliségi ráta, 2011

10. Ábra: Nettó átlagbérek, 2011

